

AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun 2022-ci ildəki beynəlxalq elmi-mədəni əlaqələri ürəkaçandır

Milli mədəni irsimizin ən mühüm qaynaqları olan qədim əlyazmalar təkcə Azərbaycan ictimaiyyətinin deyil, beynəlxalq aləmin də diqqət mərkəzindədir. Vətənimizin tarixi keçmişini, yaşı minillərlə ölçülən söz xəzinəmizi, ictimai-fəlsəfi fikir dünyamızı, milli mədəniyyətimizin yazılı qaynaqlarını özündə ehtiva edən əlyazmalarımızı dünyanın müxtəlif ölkələrindən təşrif gətirən alimlər araşdırır, öyrənir, yazılı abidələrimiz daha geniş coğrafiyada tədqiq və təbliğ olunur. Son ildə bu istiqamətdə icra olunan işlər, yeni nailiyyətlər barədə məlumat əldə etmək və oxucularımızı bilgiləndirmək üçün AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun nəşrlərinin ümumilikdə 20 xarici ölkə kitabxanalarına göndərilməsi həyata keçirilib. Bu istiqamətdə işlərimiz hazırda da davam edir.

Əzizə müəllim, məlumdur ki, Əlyazmalar İnstitutunun fondunda mühafizə olunan 4 əlyazma YUNESKO-nun Dünya yaddaşı (Memory of the World) beynəlxalq reyestrində daxil edilmişdir. Bəs ötən il Əlyazmalar İnstitutu ilə YUNESKO arasında əməkdaşlıqda nə kimi yeniliklər olub?

İlk öncə onu qeyd etmək istərdim ki, ötən il Xurşidbanu Natavanın İnstitutunun fondunda saxlanan "Gül dəftəri"nin YUNESKO-nun Dünya yaddaşı beynəlxalq reyestrinə daxil edilməsi istiqamətində müəyyən işlər görülmüş və ilk müsbət nəticələr də əldə olunub. Bu istiqamətdə əldə olunan nailiyyətlərimiz üçün yaratdığımız fürsətdən istifadə edərək YUNESKO-nun Milli Komitəsinin sədri, İnstitutumuzun baş direktoru, akademik Teymur Kərimliyə, institutun icraçı direktoru, fil.e.d. Paşa Kərimova və "Beynəlxalq elmi-mədəni əlaqələr" şöbəsinin müdiri, tarix ü.f.d., dosent Nigar Babaxanovaya təşəkkür etməyi özümə borc bilərəm.

BMT-nin Elm, Təhsil və Mədəniyyət üzrə təşkilatı ilə təmsil etdiyim elmi-tədqiqat müəssisəsinin əlaqələri bununla bitmir. 2022-ci ildə İnstitutun əməkdaşları YUNESKO-nun Açıq Elm Siyasəti üzrə İşçi Qrupunun "Gündəlik və əsas sənədlər" mövzusunda 2-ci iclasında, YUNESKO-nun 30 illiyi münasibəti ilə təşkil olunmuş "Dünya Yaddaşı" adlı onlayn proqramda, "Mədəni sərvətlərin qeyri-qanuni idxalı, ixracı və mülkiyyət hüququnun ötürül-

məsinin qadağan edilməsi və qarşısının alınması vasitələri haqqında" təlim proqramında iştirak ediblər. Və bu təlimlər çərçivəsində YUNESKO-nun yaratdığı onlayn platformadan istifadə edib digər ölkələrdən olan həmkarlarımızla da əlaqələr qurmağa çalışıblar.

Bilirik ki, xaricdə nəşr olunan bəzi tədqiqatlarda Əlyazmalar institutunun nəşrlərinə, alimlərinin əsərlərinə mütləq istinad edilir. Bəs Əlyazmalar İnstitutunun nəşrlərinin və əməkdaşlarının elmi əsərlərinin beynəlxalq aprobasiyası həyata keçirilibmi?

Bəli, buməqsədlə ötən ildə də "Yaxşı mütaliə" beynəlxalq kitab təqdimatı və təhlili platformasına İnstitut alimlərinin kitabları barədə məlumatlar daxil edilib. Ötən ildə 24 alim-mütəxəssisin 52 kitabı haqqında informasiya beynəlxalq ictimaiyyətə təqdim olunmuşdur. İnstitutun "Əlyazmalar

yanmır" və "Elmi əsərlər" jurnalları IJI (ay cey ay) Faktor beynəlxalq indeksləşdirilmə bazasına daxil edilib. AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun nəşrlərinin ümumilikdə 20 xarici ölkə kitabxanalarına göndərilməsi həyata keçirilib. Bu istiqamətdə işlərimiz hazırda da davam edir.

Məlumdur ki, ölkəmizə gələn xarici qonaqların ilk növbədə tariximizlə və mədəniyyətimizin tarixi ilə tanış olmaq üçün üz tutduqları ilk məqamlardan biri də Əlyazmalar İnstitutudur. İnstitut ötən il ərzində hansı ölkələrdən qonaqlar qəbul edib?

Hər il olduğu kimi ötən ildə də Əlyazmalar İnstitutunun qonaqlarının sayı çox olub. Onların içərisində xarici ölkələrdən instituta təşrif buyuranların da sayı kifayət qədərdir. 2020-21-ci illərə nisbətən bu göstəricidə də böyük artım var. Belə ki, Covid-19 pandemiyası ilə əlaqədar əgər əvvəlki illərdə bu say aşağı idisə, inki beynəlxalq əməkdaşlığımızdakı vəziyyət ürəkaçandır. Artıq onlayn müstəvidən birbaşa canlı ünsiyyətə keçid var. Bildirmək istərdim ki, ötən ildə Özbəkistan Respublikasının Azərbaycanıdakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Baxrom Aşrafxanov, Türkiyə Respublikasının Naxçıvandıki baş konsulu Mehmet Emin Kiras, Beynəlxalq Türk Akademiyasının vitse-prezidenti Füzuli Məcidli, TÜRKSOY-un baş katibinin müavini Bilal Çakıcı, Qazax Mədəni irs və əlyazmalar Fondunun sədri, fil.ü.f.d. Zübeydə Şafkam, Əl-Fərabî adına Qazaxıstan Avrasiya Milli Universitetinin professoru Amantay Şarip və həmin universitetin elmi işçisi Omir Tuyakbayev, "Qazax Universiteti" Nəşriyyatının baş redaktoru Kıdırbek Kunıpiyaulı, Qazaxıstanın Muxtar Auezov adına Ədəbiyyat və İncəsənət İnstitutunun elmi işçiləri Jannat

Saltakova və Nəsihət Mürsəlimova, Türkiyə Cümhuriyyəti Gümüşhane Universitetinin Ədəbiyyat Fakültəsi Tarix kafedrasının elmi işçisi Eray Demirli, Dominikan Şərqsünaslıq İnstitutunun Ərəbdilli əlyazmalar üzrə tədqiqatçısı Dr. Guillaume de Vaulx, Pakistan Respublikasının Latviya Universitetinin professoru Kaspars Klavinç, Lahor Dövlət Kollektiv Universitetinin Urdu dili kafedrasının dosenti Almaz Khanum və Lahor Dövlət Qadın Tədqiqatlar Kollecinin Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müdiri, dosent Faiza Bashir, Türkiyə Cümhuriyyətinin Münzir Universiteti Türk dili və ədəbiyyat fakültəsinin əməkdaşı Dr. Özkan Uz, Rusiya Federasiyasının müstəqil tədqiqatçısı İqor Kulakov, Elazığ Mədəniyyət və Tanıtma Mərkəzinin direktoru Mehmet Çağlar, Türkiyə Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin Ankara Dövlət

əməkdaşları hansı xarici ölkələrdə, universitetlərdə və tədqiqat müəssisələrində beynəlxalq tədbirlərə qatılıb, institutunuzu təmsil ediblər?

Bildirim ki, xarici dövlətlərin əsas əlyazma mərkəzləri və kitabxanalarında işləmək, beynəlxalq təcrübəni öyrənmək və beynəlxalq səviyyəli konfrans və simpoziumlarda ölkəmizi təmsil etmək üçün başda akademik Teymur Kərimli olmaqla alimlərimiz Özbəkistanın Daşkənd və Səmərqənd şəhərlərinə, Türkiyənin Ankara, İstanbul, Alanya və Ərzincan şəhərlərinə, Misirin Qahirə şəhərinə, Qazaxıstanın Mangistau vilayətinin Aktau şəhərinə, Rusiya Federasiyası Dağıstan Respublikasının Maxaçqala, Tatarıstan Respublikasının Kazan şəhərlərinə ezam edilmişlər. Xarici ölkələrin nəşr etdiyi konfrans materiallarında əməkdaşlarımızın çoxsaylı məruzələrinin tam mətni dərc olunub. Onlardan 10 ədədi beynəlxalq indeksli toplularda yer alıb.

2022-ci ildə Əlyazmalar İnstitutunun qoşulduğu beynəlxalq qrantlar və ya elmi tədqiqat layihələri haqqında nə deyə bilərsiniz?

Əlyazmalar İnstitutu Özbəkistanın Mədəni irsin öyrənilməsi, qorunması və populyarlaşdırılması üzrə Ümumdünya Təşkilatının dəvəti ilə "Dünya ölkələrində saxlanılan Özbəkistanın mədəni irsi" layihəsində iştirak edir. Əməkdaşlıq haqqında müqavilənin imzalanması üçün institutun rəhbər heyəti 20-24 iyul 2022-ci il tarixlərində Səmərqənd şəhərində keçirilən "Özbəkistanın mədəni irsi - yeni intibahın

Türk Xalq Musiqisi Şöbəsinin müdiri Mehmet Özbək, Manas Mədəniyyət Cəmiyyətinin başçısı Şener Bulut, Özbəkistanın Miqumi adına Kokand Dövlət Pedaqoji İnstitutunun Filologiya kafedrasının müdiri, fil.e.d., professor Ziba xanım Qabilova, Əlişir Nəvai adına Daşkənd Dövlət Özbək Dili və Ədəbiyyatı Universitetinin kafedra müdiri, fil.e.d., professor Nurbay Cabbarov, Özbəkistan Elmlər Akademiyası Özbək Dili, Ədəbiyyatı və Folkloru İnstitutunun böyük elmi işçisi, fil.ü.f.d., dosent Gülnaz Sattarova, Mirzə Uluğbəy adına Özbəkistan Milli Universitetinin dosenti, fil.ü.f.d. Şəhla xanım Cabbarova, Urgənc Dövlət Universitetinin Filologiya kafedrasının müdiri, fil.e.d., professor Dilşad Qayıbov, həmin universitetin müəllimləri - fil.ü.f.d. İsaqcan İsmayılov və fil.ü.f.d. Moyibə Atamuradova Əlyazmalar İnstitutunun qonağı olublar.

Dövri mətbuatdan əldə etdiyimiz məlumatlara əsasən, İnstitutun alimləri tez-tez xarici ölkələrdə elmi ezamiyyətlərdə olurlar. Ötən il institutun

təmli" mövzusunda VI Beynəlxalq Konqresdə iştirak etmişlər. İmzalanmış müqavilə əsasında, "AMEA Məhəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunda mühafizə olunan özbək əlyazmaları" adlı kataloqun hazırlanması" adlı müştərək layihə icra olunur. Hazırda akademik Teymur Kərimlinin redaktorluğu ilə institutumuzda mühafizə olunan özbək əlyazmalarının təsvirinin verildiyi bir kataloq tərtib edilmiş və Özbəkistan tərəfinə təqdim olunub.

Təşəkkür edirəm, Əzizə müəllim. Ümidvaram ki, ölkəmizdə Ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illik yubileyinin ümumxalq bayramı kimi qeyd olunduğu 2023-cü ildə də Əlyazmalar İnstitutunun beynəlxalq elmi-mədəni əlaqələri belə məhsuldar və ürəkaçan olacaq.

Vəfa SAHİBQIZI,
AMEA Məhəmməd Füzuli adına
Əlyazmalar İnstitutunun
redaktoru